

Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi

Bertan AKYOL
Yasemin YEŞİLBAŞ ÖZENÇ

Doç. Dr. Bertan AKYOL - Dr. Yasemin YEŞİLBAŞ ÖZENÇ

KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM YÖNETİMİ

ISBN 978-625-6890-11-4

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Doç. Dr. Bertan AKYOL

Çorum/Alaca'lı olan yazar, 1982 yılında Ankara'da doğdu. Anne ve babasının Fransızca öğretmenliği yaptığı Balıkesir/Savaştepe'de ilkokul ve ortaokulu tamamlayıp, Savaştepe Anadolu Öğretmen Lisesi'ni bitirdi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden 2005 yılında mezun oldu. Bir özel okulda İngilizce öğretmeni olarak meslek yaşantısına Çanakkale'de başlayan Dr. Akyol, 2006-2014 yılları arasında Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda İngilizce okutmanı olarak görev yaptı. Yüksek lisans ve doktorasını yine aynı üniversitede 'Eğitim Yönetimi' alanında tamamladı. 2014 yılında, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent olarak göreve başlayan yazar, 2018 yılında doçent oldu. Aynı üniversitede görevine devam etmekte olan Dr. Akyol, alanında birçok ulusal ve uluslararası yayına sahiptir. Çalışma alanları arasında örgütsel davranış, yükseköğretim araştırmaları ve yaşam boyu öğrenme yer almaktadır. İletişim: bertan.akyol@adu.edu.tr Web: www.bertanakyol.com

ORCID No: 0000-0002-1513-1885

Dr. Yasemin YEŞİLBAŞ ÖZENÇ

Yasemin YEŞİLBAŞ ÖZENÇ, 2011-2015 eğitim-öğretim yılı Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği programı mezunudur. 2016-2018 eğitim öğretim yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi tezli yüksek lisans programını, ardından 2018-2022 eğitim öğretim yılında aynı bölümde doktora programını tamamlamıştır. İki yıl boyunca özel bir kurumda Fen Bilgisi Öğretmenliği yapan araştırmacı, çeşitli ulusal ve uluslararası makale ve bildirimler yayımlanmış olup, yüksek lisans eğitimi sırasında "Okul Müdürlerinin Kullandıkları Güç Kaynakları: Bir Karma Yöntem Çalışması" adlı yüksek lisans tezini yayımlanmış-

tır. Sonrasında “Sosyal Ağlar ve Örgütsel Güç Mesafesi: Öğretim Elemanları Üzerine Bir Karma Yöntem Araştırması” adlı doktora tezini alanyazına kazandırmıştır. Yazarın çalışma alanları arasında güç, örgütsel politika, kültür ve sosyal psikoloji konuları yer almaktadır. İletişim: yasemin.yesilbass@gmail.com

ORCID No: 0000-0002-5590-4520

ÖNSÖZ

Karşılaştırmalı eğitim araştırmaları ile mevcut eğitim sisteminin ve eğitim yönetimi uygulamalarının değerlendirilmesi mümkün olmakta, bu durum araştırmacılara, eğitim yöneticilerine ve politika üreticilerine yol gösterici bir rol oynamaktadır. Çeşitli ülkelerin eğitim sistemlerinin karşılaştırıldığı karşılaştırmalı eğitim yönetimi kitaplarından farklı olarak; bu kitapta, ülkelerin eğitim sistemleri ve eğitim yönetimi uygulamaları sistem yaklaşımı çerçevesinde ele alınmıştır. Belirlenen ülkelerin eğitim sistemleri; girdi, süreç, çıktı ve çevre değişkenleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmiş ve Türk Eğitim Sistemi ile karşılaştırılmıştır. Bu kitaptaki amacımız çeşitli ülkelerin eğitim sistemlerini; sosyoekonomik ve demografik özellikler, eğitim göstergeleri, eğitim finansmanı ve eğitim personellerinin yetiştirilmesine ilişkin değişkenler açısından ortaya koymak ve buna ilişkin genel bir çerçeve sunmaktır. Bu kapsamda kitapta öncelikle uluslararası PISA sınavında Türkiye'den daha yüksek düzeyde akademik başarı sergilemiş Japonya, Singapur, Almanya, İsveç gibi ülkeler ile Türkiye'den daha düşük akademik başarıya sahip olan Bulgaristan ve Kosova Eğitim Sistemleri incelenmiştir. Ardından Türk Eğitim Sistemi bu değişkenler açısından ele alınmış ve her bir ülkenin eğitim sistemi Türkiye ile karşılaştırılmıştır. Böylece ülkelerin akademik başarısının ya da başarısızlıklarının altında yatan nedenler çok yönlü bir biçimde ele alınmıştır. Kitabın sonunda ise Türkiye'ye ilişkin bir değerlendirme yapılarak mevcut durum özetlenmiştir. Yazarlar olarak amacımız, bu kitabı okuyan herkesin çeşitli ülkelerin eğitim sistemine ilişkin bilgi sahibi olabilmesi ve Türk Eğitim Sistemine yönelik çözüm önerileri getirebilmesidir. Bu kitabın eğitim bilimlari alanındaki araştırmacılara, okul yöneticilerine, öğretmenlere, öğrencilere ve politika yapıcılara katkı sağlamasını umuyor; görüş, öneri ve katkılarınızı sabırsızlıkla bekliyoruz.

Doç. Dr. Bertan AKYOL

ORCID No: 0000-0002-1513-1885

Dr. Yasemin YEŞİLBAŞ ÖZENÇ

ORCID No: 0000-0002-5590-4520

İÇİNDEKİLER

Doç. Dr. Bertan AKYOL.....	iii
Dr. Yasemin YEŞİLBAŞ ÖZENÇ.....	iii
Ön Söz.....	v

1. BÖLÜM

SİSTEM YAKLAŞIMI, KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM VE 2018 PISA

Sistem Yaklaşımı.....	1
Karşılaştırmalı Eğitim.....	4
Karşılaştırmalı Eğitim Araştırmalarında Bağlamlar.....	6
Karşılaştırmalı Eğitim Araştırmaları Yöntemleri.....	7
Karşılaştırmalı Eğitim Araştırmalarının Uygulanması.....	7
PISA 2018 Sınavı Sonuçları.....	9

2. BÖLÜM

ÜLKELERİN EĞİTİM SİSTEMLERİ

Japonya Eğitim Sistemi.....	15
Ülkenin Coğrafi Konumu, Sosyoekonomik ve Demografik Özellikleri.....	16
Ülkenin Eğitim Yönetimi Stratejisi.....	18
Ülkenin Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesi.....	20
Ülkedeki Eğitim Sistemi Kademeleri.....	22
Eğitimin Finansmanı.....	28
Ülkenin Eğitim Göstergeleri.....	30
Eğitime Erişim.....	33
Okul Yöneticilerinin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi... 34	
Öğretmenlerin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi.....	38
Singapur Eğitim Sistemi.....	45
Ülkenin Coğrafi Konumu, Sosyoekonomik ve Demografik Özellikleri.....	46
Ülkenin Eğitim Yönetimi Stratejisi.....	47

Ülkenin Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesi.....	48
Ülkedeki Eğitim Sistemi Kademeleri.....	49
Eğitim Finansmanı	52
Ülkenin Eğitim Göstergeleri.....	54
Eğitime Erişim	56
Okul Yöneticilerinin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi ..	56
Öğretmenlerin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi	60
Almanya Eğitim Sistemi	66
Ülkenin Coğrafi Konumu, Sosyoekonomik ve Demografik Özellikleri.....	66
Ülkenin Eğitim Yönetimi Stratejisi	68
Ülkenin Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesi.....	70
Ülkedeki Eğitim Sistemi Kademeleri.....	70
Eğitimin Finansmanı	75
Ülkenin Eğitim Göstergeleri.....	77
Eğitime Erişim	80
Okul Yöneticilerinin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi ...	81
Öğretmenlerin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi	83
İsveç Eğitim Sistemi	86
Ülkenin Coğrafi Konumu, Sosyoekonomik ve Demografik Özellikleri.....	86
Ülkenin Eğitim Yönetimi Stratejisi	88
Ülkenin Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesi.....	90
Ülkedeki Eğitim Sistemi Kademeleri.....	91
Eğitim Finansmanı	96
Ülkenin Eğitim Göstergeleri.....	98
Eğitime Erişim	100
Okul Yöneticilerinin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi ..	100
Öğretmenlerin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi	104
Bulgaristan Eğitim Sistemi	108
Ülkenin Coğrafi Konumu, Sosyoekonomik ve Demografik Özellikleri.....	109

Ülkenin Eğitim Yönetimi Stratejisi	111
Ülkenin Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesi.....	112
Ülkedeki Eğitim Sistemi Kademeleri.....	113
Eğitim Finansmanı	119
Ülkenin Eğitim Göstergeleri.....	121
Eğitime Erişim	125
Okul Yöneticilerinin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi ...	126
Öğretmenlerin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi	128
Kosova Eğitim Sistemi	133
Ülkenin Coğrafi Konumu, Sosyoekonomik ve Demografik Özellikleri.....	133
Ülkenin Eğitim Yönetimi Stratejisi	136
Ülkenin Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesi.....	137
Ülkedeki Eğitim Sistemi Kademeleri.....	138
Eğitim Finansmanı	141
Ülkenin Eğitim Göstergeleri.....	143
Eğitime Erişim	150
Okul Yöneticilerinin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi ..	151
Öğretmenlerin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi	152
Türk Eğitim Sistemi.....	155
Ülkenin Coğrafi Konumu, Sosyoekonomik ve Demografik Özellikleri.....	155
Ülkenin Eğitim Yönetimi Stratejisi	159
Ülkenin Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesi.....	160
Ülkedeki Eğitim Sistemi Kademeleri.....	162
Eğitim Finansmanı.....	167
Ülkenin Eğitim Göstergeleri.....	171
Eğitime Erişim	175
Okul Yöneticilerinin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi ...	176
Öğretmenlerin Seçimi, Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi	180

3. BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İLE ÇEŞİTLİ ÜLKELERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Japonya Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması ...	189
Ülkelerin Sosyoekonomik ve Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması.....	190
Ülkelerin Eğitim Yönetimi Stratejisi, Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesinin Karşılaştırılması	191
Ülkelerin Eğitim Sistemi Kademelerinin Karşılaştırılması.....	196
Ülkelerin Eğitim Göstergeleri ve Eğitim Finansmanının Karşılaştırılması.....	197
Ülkelerin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Seçme, Yetiştirme ve Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	201
Singapur Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması	207
Ülkelerin Sosyoekonomik ve Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması.....	207
Ülkelerin Eğitim Yönetimi Stratejisi, Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesinin Karşılaştırılması	209
Ülkelerin Eğitim Sistemi Kademelerinin Karşılaştırılması.....	210
Ülkelerin Eğitim Göstergeleri ve Eğitim Finansmanının Karşılaştırılması.....	211
Ülkelerin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Seçme, Yetiştirme ve Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	214
Almanya Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması	219
Ülkelerin Sosyoekonomik ve Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması.....	219
Ülkelerin Eğitim Yönetimi Stratejisi, Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesinin Karşılaştırılması	220
Ülkelerin Eğitim Sistemi Kademelerinin Karşılaştırılması.....	222
Ülkelerin Eğitim Göstergeleri ve Eğitim Finansmanının Karşılaştırılması.....	223
Ülkelerin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Seçme, Yetiştirme ve Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	225

İsveç Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması.....	231
Ülkelerin Sosyoekonomik ve Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması.....	231
Ülkelerin Eğitim Yönetimi Stratejisi, Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesinin Karşılaştırılması	233
Ülkelerin Eğitim Sistemi Kademelerinin Karşılaştırılması.....	234
Ülkelerin Eğitim Göstergeleri ve Eğitim Finansmanının Karşılaştırılması.....	235
Ülkelerin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Seçme, Yetiştirme ve Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	237
Bulgaristan Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması.....	243
Ülkelerin Sosyoekonomik ve Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması.....	243
Ülkelerin Eğitim Yönetimi Stratejisi, Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesinin Karşılaştırılması	244
Ülkelerin Eğitim Sistemi Kademelerinin Karşılaştırılması.....	246
Ülkelerin Eğitim Göstergeleri ve Eğitim Finansmanının Karşılaştırılması.....	247
Ülkelerin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Seçme, Yetiştirme ve Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	250
Kosova Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması..	254
Ülkelerin Sosyoekonomik ve Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması.....	254
Ülkelerin Eğitim Yönetimi Stratejisi, Eğitim Modeli ve Eğitim Felsefesinin Karşılaştırılması	255
Ülkelerin Eğitim Sistemi Kademelerinin Karşılaştırılması.....	257
Ülkelerin Eğitim Göstergeleri ve Eğitim Finansmanının Karşılaştırılması.....	258
Ülkelerin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Seçme, Yetiştirme ve Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	260
Sonuç	263
Kaynakça	267

